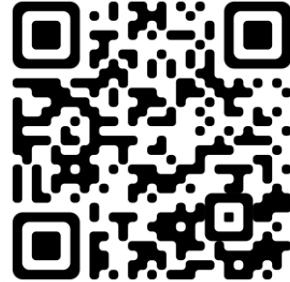

DOI 10.37491/UNZ.85-86.8
УДК 341.4+343.1

Юрій КОМАР¹,
Ростислав ДУБАС²,
Світлана НЕСТЕРЕНКО³,

СТВОРЕННЯ П'ЯТИРІВНЕВОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ФАХІВЦЯ У ФОРМАТІ ДЕСЯТКОВОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПОВНОЦІННИМ ЗДОРОВ'ЯМ ЛЮДИНИ

Присвячується Василю ПИЛІ, докторові економічних наук, професорові, заслуженому діячеві науки і техніки, з нагоди 90-річчя від дня народження та 55-річчя науково-педагогічної та громадської діяльності

Мета дослідження полягає у створенні П'ятирівневої моделі повноцінного управління професійним розвитком фахівця (ПРФ), у форматі десяткової моделі управління формуванням повноцінного здоров'я людини (ПЗЛ) Для досягнення поставленої мети спочатку було подано визначення понять «професійне здоров'я людини» і «повноцінний професійний розвиток фахівця», які в сукупності визначають повну відповідність його професійної діяльно-

¹ доктор наук з державного управління, професор, почесний доктор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, професор кафедри менеджменту невиробничої сфери, Донецький державний університет управління (м. Маріуполь), komar1@ua.fm, <https://orcid.org/0000-0001-5217-1053>.

² доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління та адміністрування, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (м. Київ), dubasr@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8147-2402>.

³ кандидатка економічних наук, доцентка, директорка Інституту економіки та менеджменту, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (м. Київ), svetlananesterenko@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9090-3470>.

сті сучасним досягненням науки та практики. У результаті реалізації професійного потенціалу фахівець досягає вищого рівня професійного розвитку — професійного щастя — це психоемоційний стан найвищого вдоволення фахівця процесом і результатами своєї професійної діяльності. Потім для досягнення мети дослідження в Концептуальній десятковій моделі повноцінного творчого управління ПЗЛ використана остання, десята буква «Я» слова «управління». Вона репрезентує найвищий, десятий рівень професійно-діяльнісної системи у складі п'яти її видів: робота — праця — діло (справа) — гра — служба. Ці п'ять видів професійної діяльності людини складають зміст П'ятирівневої моделі і розміщені на п'яти ієрархічних рівнях, відповідно до їхньої значущості. Для створення П'ятирівневої моделі сформовані однотипні таблиці, в яких подано характеристики кожного з п'яти видів професійної діяльності: робота — праця — діло (справа) — гра — служба і характеристики відповідних їм суб'єктів. Зроблено обґрунтовані висновки по кожному виду професійної діяльності щодо ієрархічного рівня, який він повинен займати в П'ятирівневій моделі. Це дозволило створити П'ятирівневу модель повноцінного управління ПРФ, у форматі Концептуальної моделі повноцінного творчого управління формуванням ПЗЛ і визначити, що П'ятирівневої моделі — це повноцінна модель управління ієрархічного типу у складі п'яти видів професійної діяльності, розташованих у строго визначеному порядку, відповідно до їхньої значущості: робота, праця, справа, гра, служба, які в сукупності повністю покривають увесь простір професійної діяльності фахівця. Доведено, що унікальні властивості П'ятирівневої моделі передбачають повсякчасне використання її для повноцінного управління професійним розвитком фахівця в умовах будь-якого суспільного середовища, зокрема українського суспільства.

Ключові слова: види професійної діяльності: робота, праця, діло, гра, служба, п'ятирівнева модель, ієрархія, повноцінне управління, професійний розвиток фахівця, десяткова модель управління, повноцінне здоров'я людини.

Успішний стратегічний розвиток сучасного українського суспільства, поліпшення його добробуту і якості життя людей передбачає створення десяткової фундаментальної і системи концептуальних десяткових моделей повноцінного управління розвитком людини для основних сфер і рівнів її життєдіяльності

Складність вирішення зазначеної проблеми полягає в необхідності узгодження зазначених повноцінних моделей з філософсько-світоглядною категорією «життєдіяльність», яка на рівні найвищого узагальнення виражає спосіб буття українського суспільства [1].

Актуальність цієї проблематики підвищується в сучасних умовах неоднозначного розвитку українського суспільства, коли в основних сферах

соціального управління (політичній, соціальной, економічній) і на його основних рівнях (державному, регіональному і місцевому) розгортаються деструктивні процеси і загострюється управлінська криза.

Враховуючи зазначене, професорсько-викладацьким колективом Донецького державного університету управління спочатку була створена Фундаментальна десяткова модель повноцінного соціального управління життєдіяльністю українського суспільства [2], потім у її форматі професорсько-викладацьким колективом Інституту економіки та менеджменту (ІЕМ) Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» створено варіанти Концептуальної десяткової моделі управління формуванням повноцінного здоров'я людини (ПЗЛ) [3; 4]. Спрощений варіант десяткової моделі подано на рис. 1.

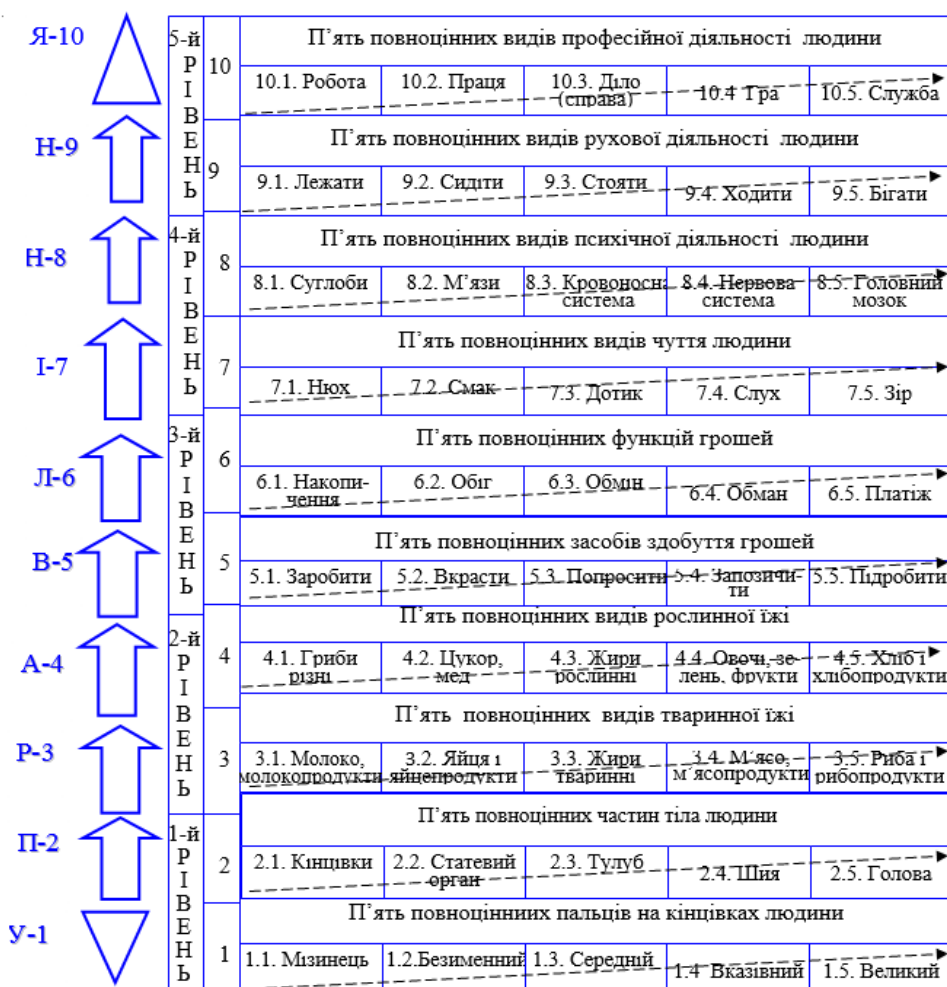

Рис. 1. Десяткова модель управління формуванням повноцінного здоров'я людини

Десяткова модель управління формуванням повноцінного здоров'я людини (ПЗЛ) — це універсальна управлінська модель ієрархічного типу у складі п'ятиелементних загальнолюдських систем різного ієрархічного рівня і природи, яка забезпечує повноцінний управлінський вплив на п'ять рівнів, десять видів і п'ятдесят елементів процесу формування ПЗЛ для її використання в будь-якому суспільному середовищі.

На рис. 1 показано, що заключна стадія Десяткової моделі управління формуванням *повноцінного здоров'я людини* (ПЗЛ) включає п'ять видів рухової діяльності людини — дев'ята буква «Н» слова «управління» і п'ять видів професійної діяльності людини — остання, десята буква «Я» слова «управління», які в сукупності утворюють повноцінну професійно-діяльнісну систему будь-якої людини, яка проживає на планеті Земля. Це дозволяє використати їх для створення П'ятирівневої моделі повноцінного управління ПРФ у форматі Десяткової моделі управління формування (ПЗЛ).

Концептуальні підходи до створення сучасних моделей управління соціальними процесами висвітлені в наукових працях провідних вітчизняних науковців у галузі соціального управління (В. В. Буреги [5], Ю. П. Сурміна [6], Е. М. Короткова [7]), в галузі державного управління (В. Д. Бакуменка, С. О. Кравченка [8], Н. Р. Нижник, С. П. Машкова [9], І. І. Черленяка [10]), в галузі економіки (О. І. Амоші та ін. [11], А. І. Колота [12], Ю. М. Комара, Л. Г. Шморгуна, Р. Г. Дубаса [13], І. А. Маркіної [14] та інших дослідників).

Відаючи належне науковим працям, у яких відображено різні підходи до створення сучасних моделей творчого управління соціальними процесами, слід зазначити: поки що відсутня єдина теоретико-методологічна база вирішення цієї проблеми в контексті повноцінності. Тому створення моделей повноцінного управління різними сферами життєдіяльності українського суспільства перебуває на початковій стадії, що суттєво стримує ефективний розвиток соціального управління на інноваційній основі.

Метою статті є створення П'ятирівневої моделі повноцінного управління професійним розвитком фахівця у форматі десяткової моделі управління формуванням повноцінного здоров'я людини.

Для створення П'ятирівневої моделі управління ПРФ важливого значення набуває визначення поняття «*професійне здоров'я людини*» — стан професійного благополуччя, тобто здатність організму людини зберігати компенсаторні й захисні механізми, що забезпечують працездатність в умовах професійної діяльності. Для підтримання на належному рівні професійного здоров'я, особистості необхідно мати гідну оплату за свою працю, можливість покривати власні матеріальні і духовні потреби в різних сферах життєдіяльності для досягнення високої стійкості і низької тривожності у сфері праці, додержання моральних і професійних норм, незважаючи на значні навантаження. Це досягнення повного професійного розвитку фахівця як повної відповідності його знань, умінь і навичок сучасним досягненням науки та практики. У результаті реалізації професійного по-

тенціалу фахівець досягає вищого рівня професійного розвитку — *професійного щастя* — це психоемоційний стан найвищого вдовolenня фахівця процесом і результатами своєї професійної діяльності.

Для створення П'ятирівневої моделі управління повноцінним ПРФ у Концептуальній десятковій моделі повноцінного творчого управління ПЗЛ використані дві останні букви слова «управління»: «Н» і «Я». Дев'ята буква слова «управління» — «Н» репрезентує дев'ятий — рівень діяльнісно-рухової системи у складі п'яти її видів, розташованих поступово в порядку їхньої значущості:

- Н9.1. — лежати;
- Н9.2. — сидіти;
- Н9.3 — стояти;
- Н9.4. — ходити;
- Н9.5. — бігати.

Зазначені п'ять видів рухової діяльності властиві кожній людині, яка проживає на планеті Земля, тому в сукупності вони утворюють загальнолюдську п'ятиелементну систему рухової діяльності високого рівня повноцінності.

Десята, остання буква «Я» слова «управління» репрезентує найвищий, десятий рівень професійно-діяльнісної системи у складі п'яти її видів, розташованих поступово в порядку їхньої значущості:

- Я10.1. — робота;
- Я10.2. — праця;
- Я10.3. — діло (справа);
- Я10.4. — гра;
- Я10.5. — служба.

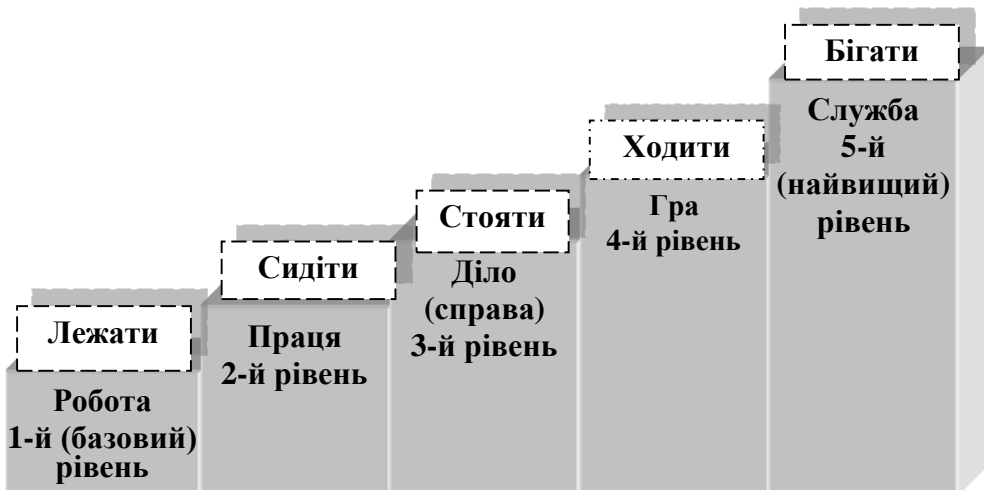

Рис. 2. П'ятирівнева модель повноцінного управління професійним розвитком фахівця (ПРФ)

Примітка: складено авторами.

Зазначені п'ять видів професійної діяльності, властиві кожній людині, яка проживає на планеті Земля, тому в сукупності вони утворюють загальнолюдську п'ятиелементну систему професійної діяльності високого рівня повноцінності.

Слід зазначити, що діяльнісно-рухова, і професійно-діяльнісна система мають багато спільних унікальних властивостей, але вони розташовані на різних ієрархічних рівнях п'ятирівневої моделі повноцінного управління ПРФ. Тому домінуючу роль у створенні моделі виконує найвищий десятий рівень — професійно-діяльнісна система, а на дев'ятий (діяльнісно-руховий) рівень покладено виконання функцій допоміжної системи (рис. 2.).

Виходячи із зазначеного, ці п'ять видів професійно-діяльнісної системи покладено в основу П'ятирівневої моделі повноцінного управління ПРФ.

На рис. 2 показано, що в основу створення П'ятирівневої моделі покладено п'ять видів професійної діяльності людини: роботу, працю, діло, гру, службу, — які розміщені на п'яти ієрархічних рівнях, відповідно до їхньої значущості. На верхньому ярусі моделі розміщено п'ять видів діяльнісно-рухової системи людини: лежати, сидіти, стояти, ходити, бігати, — які також розміщені на п'яти ієрархічних рівнях, відповідно до їхньої значущості. Враховуючи, що вплив п'яти видів діяльнісно-рухової системи на створення П'ятирівневої моделі повноцінного управління ПРФ не значний і вона виконує другорядну роль, її елементи показані пунктирними лініями.

Для обґрунтування правильності створення П'ятирівневої моделі в табл. 1–5 наведені характеристики кожного з п'яти видів професійної діяльності і характеристики її суб'єктів.

Характеристика поняття «робота» і її суб'єктів подано в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика поняття «робота» і її суб'єктів

Визначення	
<i>Робота</i> — це процедура, підпроцес чи завдання, що відбувається протягом певного проміжку часу і має відчутні результати і оплачується [15]	<i>Робітники</i> — наймані особи, зайняті безпосередньо виробництвом продукції, виконавці найнижчої ланки, діяльність яких має в основному фізичний характер
Приклади професій і посад робітників	
<i>Промисловість</i> : токар, слюсар, гірник. Будівництво: штукатур, столяр, муляр. Автомобільний транспорт: водій, рихтувальник, мастильник. Торгівля та послуги: продавець, буфетник, офіціант	
<i>Висновок</i> . Характеристика поняття «робота» і її суб'єктів дозволяє зробити висновок, що в Концептуальній п'ятирівневій моделі повноцінного управління ПРФ цей вид професійної діяльності повинен займати перший, базовий ієрархічний рівень	

Примітка: складено авторами.

Характеристика поняття «праця» і її суб'єктів подано в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика поняття «праця» і її суб'єктів

Визначення	
<i>Праця</i> — це діяльність людини, сукупність цілеспрямованих дій, що потребують фізичної або розумової енергії і мають своїм призначенням створення матеріальних та духовних цінностей [16]	<i>Працівник</i> — здібний, кваліфікований член якогось виробничого колективу, особа, яка бере участь у певному трудовому процесі, працює за певним фахом, у якійсь галузі народного господарства, науки, культури [17]
Приклади професій і посад суб'єктів праці	
<i>Працівник як суб'єкт праці</i> — це кваліфікована особа, член творчого колективу, який працює у сфері науки — науковий працівник, у сфері культури — працівник культури, в освіті — працівник освіти, в заповіднику — працівник заповідника тощо	
<i>Висновок.</i> Характеристика поняття «праця» і її суб'єктів дозволяє зробити висновок, що в Концептуальній п'ятирівневій моделі повноцінного управління ПРФ цей вид професійної діяльності повинен займати другий ієрархічний рівень.	

Примітка: складено авторами.

Характеристику діла (справи) і його суб'єктів подано в табл. 3.

Таблиця 3

Характеристика поняття «діло» (справа) і його суб'єктів

Визначення	
<i>Діло (справа)</i> — це професійні заняття людини, пов'язані з виробництвом, службою, громадськими обов'язками, які потребують розумового або фізичного напруження і великих зусиль для їх здійснення [18]	<i>Ділова людина</i> — це особа, яка зорієнтована на сумлінне, швидке і якісне виконання взятих на себе зобов'язань і не рахується з особистими відносинами з партнером [19]
Приклади професій і посад ділових людей	
Професійно підготовлені особи, які для якісного і сумлінного виконання зобов'язань напружено працюють і виявляють ділову активність у різних сферах професійної діяльності — в промисловості, будівництві, на транспорті, в торгівлі, бізнесі, підприємстві тощо. Працюють на керівних посадах різного рівня, інженерно-технічних посадах, посадах, економістів, бухгалтерів, маркетологів тощо.	
<i>Висновок.</i> Характеристика поняття «діло» і його суб'єктів дозволяє зробити висновок, що в Концептуальній п'ятирівневій моделі повноцінного управління ПРФ цей вид професійної діяльності повинен займати третій ієрархічний рівень.	

Примітка: складено авторами.

Характеристика поняття «професійна гра» і її суб'єктів подано в табл. 4.

Таблиця 4

Характеристика поняття «професійна гра» і її суб'єктів

Визначення	
<i>Професійна гра</i> — це особливий вид професійної творчої діяльності людини, продуктом якої є сам процес, що поєднує довільність задуму і відтворення реального життя, здійснюється в рамках спеціально створених сюжетів, правил, принципів творчого характеру для розвитку людини як особистості і як професіонала.	<i>Професійні гравці</i> — це особи, із числа акторів, спортсменів музикантів і т.д.), професійна діяльність яких оплачується, має творчий характер і відбувається в закладах культури, мистецтва і спорту. Результатом їхньої професійної діяльності є сам творчий процес, який сприяє розвитку людини як особистості і як професіонала.
Приклади професій і посад професійних гравців	
Професійні гравці мають широкий спектр професій у різних сферах творчої діяльності: в закладах культури: театрах, концертних залах, музикальних салонах та інших закладах. Це професійні музиканти, актори, співаки тощо, які працюють у творчих колективах на відповідних посадах. Другу групу професійних гравців складають спортсмени: футболісти, хокеїсти, баскетболісти тощо, які беруть участь у змаганнях з ігрових видів спорту. Тому вони працюють на відповідних посадах у футбольних, хокейних, баскетбольних та інших командах.	
<i>Висновок.</i> Характеристика поняття «професійна гра» і її суб'єктів дозволяє зробити висновок, що в Концептуальній п'ятирівневій моделі повноцінного управління ПРЛ цей вид професійної діяльності повинен займати четвертий ієрархічний рівень.	

Примітка: складено авторами.

Характеристика поняття «професійна служба» і її суб'єктів подано в табл. 5.

Таблиця 5

Характеристика поняття «професійна служба» і її суб'єктів

Визначення	
<i>Професійна служба</i> в широкому розумінні — це особливий вид професійної діяльності людини, з виконання різного роду функцій і службових обов'язків у державних, суспільних, комерційних і релігійних структурах, тобто в інституціях, сукупна діяльність яких спрямована на забезпечення управління основними сферами системи життєдіяльності українського суспільства.	<i>Професійні службовці</i> в широкому розумінні — це особи, які працюють у державних, суспільних, комерційних і релігійних структурах, отримують заробітну плату за рахунок коштів вищезазначених структур, виконують завдання та функції, спрямовані на забезпечення управління основними сферами системи життєдіяльності українського суспільства.
Категорію «Служба» можна подати у виді двох лінгвістичних кванторів: К1 і К2 де: К1-Служ., К2-Ба, що означає «Служіння Богу». Тому служба — це найбільш складний і відповідальний вид професійної діяльності, який вимагає від служ-	

Визначення
бовця не тільки повної самовіддачі і величезних зусиль, але й активного використання в повсякденній діяльності Віри як вирішального фактора досягнення успіху.
Приклади посад і професій професійних службовців
Позиціонуючи професійних службовців як висококваліфікованих фахівців, професійна діяльність яких спрямована на забезпечення управління основними сферами системи життєдіяльності українського суспільства, перелік їх професій достатньо широкий. Це професійні службовці, які обіймають державні політичні посади: міністри, депутати, мери; судді, прокурори, військовослужбовці, альтернативні (невійськові) службовці, дипломати, службовці, які працюють в органах місцевого самоврядування. Професійні службовці, які працюють у некомерційних структурах на посадах, які потребують виконання управлінських функцій: керівники різних рівнів та фахівці, що працюють з інформацією: аналітики, бухгалтери, маркетологи та інші; представники зареєстрованих релігійних організацій, тобто ті особи, які проводять службу.
<i>Висновок.</i> Характеристика поняття «професійна служба» і її суб'єктів дозволяє зробити висновок, що в Концептуальній п'ятирівневій моделі повноцінного управління ПРФ цей вид професійної діяльності повинен займати найвищий п'ятий ієрархічний рівень.

Примітка: складено авторами.

Таким чином, створена П'ятирівнева модель повноцінного управління професійним розвитком фахівця — це повноцінна модель управління ієрархічного типу у складі п'яти видів професійної діяльності, розташованих у строго визначеному порядку, відповідно до їхньої значущості: робота, праця, справа, гра, служба, — які в сукупності повністю покривають увесь простір професійної діяльності людини. Унікальні властивості П'ятирівневої моделі забезпечують повсякчасне використання її для повноцінного управління професійним розвитком фахівця в умовах будь-якого суспільного середовища, зокрема українського суспільства.

Слід зазначити, що П'ятирівнева модель має два аспекти повноцінності. Перший аспект повноцінності П'ятирівневої моделі визначається складом п'яти видів професійної діяльності фахівця, який характеризується можливістю її використання в усіх суспільних середовищах. Другий аспект повноцінності зв'язаний з тим, що ці п'ять видів у сукупності повністю покривають увесь простір професійної діяльності фахівця.

В основу створення П'ятирівневої моделі покладена низка основних наукових принципів: поступовості, послідовності, процесуальності, повноцінності, системності, ієрархічності, цілепокладення, керованості, зворотного зв'язку.

Важливою позитивною властивістю моделі є можливість переходу суб'єктів перших чотирьох видів професійної діяльності з одного ієрархічного рівня на інший, більш високий. Це досягається за умови повної реалізації фахівцем власного професійного потенціалу. У цьому разі він здатний перетворити роботу, працю або справу на гру, тобто виконувати зазначені види професійної діяльності, не докладаючи особливих зусиль.

Але коли фахівець досягає п'ятого вищого рівня — «професійна служба», ця позитивна властивість не виявляється. Важко уявити, як без особливих зусиль може виконувати професійні обов'язки, наприклад, військовослужбовець, суддя, прокурор, дипломат, мер, міністр або президент. Таке становище обумовлює необхідність створення моделі формування повноцінної державно-управлінської еліти.

Post scriptum

У післямові до статті життєвий шлях і професійна діяльність *Пили Василя Івановича* відтворені в контексті П'ятирівневої моделі повноцінного управління професійним розвитком фахівця.

Василь Іванович після закінчення Української сільськогосподарської академії з 1955 по 1961 рік працював у Свердловській області на посадах інженера, старшого інженера, головного інженера, начальника виробничо-технічного відділу. Ці посади відповідають поняттю «праця» — *другий ієрархічний рівень* П'ятирівневої моделі.

З поверненням до м. Києва *Василь Іванович* працював старшим інженером відділу виробів деревообробки Укрголовлісозбуту, старшим економістом групи будівельних матеріалів та деревообробної промисловості у Плановій комісії. Ці посади також відповідають поняттю «праця» — *другий ієрархічний рівень* П'ятирівневої моделі.

Творчий та професійний розвиток *Пили Василя Івановича* був нерозривно пов'язаний із Науково-дослідним економічним інститутом Держплану (НДЕІ), де він протягом двох десятиріч працював на посадах старшого наукового співробітника, вченого секретаря інституту, завідувача відділу, заступника директора з наукової роботи. Ці посади відповідають поняттю «справа» — *третій ієрархічний рівень* П'ятирівневої моделі.

Пила Василь Іванович у 1970 році захистив кандидатську, у 1987 році — докторську дисертацію. У 1978 році йому присвоєно наукове звання старшого наукового співробітника, у 1994 році — наукове звання професора, у 2021 році — почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки». Він підготував 2 докторів і 19 кандидатів економічних наук, автор біля 200 наукових праць, член спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора економічних наук (К 70.895.01; Д 26.142.03). З 2009 по 2011 рік *Василь Пила* був директором Інституту міжнародної економіки та інформаційних технологій ім. Святої Великої княгині Ольги Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ). З січня 2012 року і донині *Пила Василь Іванович* працює у Хмельницькому університеті управління та права (ХУУП) спочатку на посаді завідувача кафедри державного управління та місцевого самоврядування, а з квітня 2015 року — на посаді професора кафедри публічного управління та адміністрування. Ці посади відповідають поняттю «професійна служба» — *п'ятий, вищий ієрархічний рівень* П'ятирівневої моделі.

За період професійної діяльності в університеті *Пила Василь Іванович* є автором низки наукових і навчально-методичних праць, підготував трьох кандидатів економічних наук, два з них — аспіранти університету:

1. Щепанський Едуард Валерійович, «Науково-методичні засади стимулювання розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону» (2003 р.). Нині доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування;

2. Корюгін Андрій Валерійович, «Науково-методичні основи регулювання розвитку агропромислового комплексу регіону» (2005 р.). Нині кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування;

3. Терещенко Тетяна Василівна, «Науково-методичні основи забезпечення розвитку транскордонного співробітництва» (2005 р.). Нині кандидата економічних наук, доцентка, деканеса факультету управління та економіки.

П'ятдесят п'ять років професійної діяльності доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки *Пили Василя Івановича* — це яскравий приклад професійного служіння і плідної творчої праці в системі підготовки кадрів вищої кваліфікації з проблем управління національним господарством, розвитку продуктивних сил і регіональної економіки. У результаті повної реалізації професійного потенціалу *Пила Василь Іванович* досяг вищого рівня професійного розвитку — професійного щастя.

**Вельмишановний
Василю Івановичу!**
**За це Вам бажаємо світлої долі,
Запалу, енергії, сили доволі.
На тернистих шляхах наукової ниви
Будьте завжди професійно щасливі!
Творчого пошуку, Віри й Наснаги,
Підтримки Творця і Людської поваги!!!**

Список використаних джерел

1. Синергетичні засади державного управління в умовах реформ / за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпропетровськ, 2007. 194 с.
2. *Комар Ю. М., Черниш О. І., Чернишов О. Ю., Комар В. Ю.* Науково-практичні засади формування фундаментальної і концептуальних десятиктових моделей повноцінного соціального управління життєдіяльності українського суспільства. *Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління*. 2019. № 1. С. 92–109.
3. *Комар Ю. М., Дубас Р. Г., Іванов О. О.* Концептуальна модель повноцінного творчого управління формуванням повноцінного здоров'я людини. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2019. № 1 (21). С. 86–96.
4. *Комар Ю. М., Нестеренко С. С., Дубас Р. Г.* Створення концептуальної десяткової моделі творчого управління формуванням повноцінного здоров'я людини. *Соціально-економічний потенціал України та країн Європи: правове регулювання, проблеми і тенденції розвитку*. Матер. доп. II-ої Міжн. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та науковців, м. Київ, 24 травня 2019 р. Київ : Університет «Україна», 2019. С. 168–172.

5. Бурега В. В. Социально-адекватное управление: концептуализация модели. Донецк : ДонГУУ, 2005. 171 с.
6. Коротков Э. М. Исследование систем управления. Москва : ДеКА, 2000. 288 с.
7. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ. Київ : МАУП, 2003. 368 с.
8. Бакуменко В. Д., Кравченко С. О. Методологія системних досліджень в державному управлінні. Київ : ВПЦ АМУ, 2011. 116 с.
9. Нижник Н. Р., Мосов С. Н. Теоретичні аспекти державного управління. Чернівці : Технодрук, 2011. 248 с.
10. Черленяк І. І. Синергетичні моделі системи державного управління. Ужгород : Ліра, 2010. 656 с.
11. Якість трудового потенціалу та управління трудовою сферою в Україні: соціальна експертиза / О. І. Амоша, О. Ф. Новікова, В. П. Антонюк та ін. Донецьк, 2006. 208 с.
12. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку. Київ : КНЕУ, 2010. 251 с.
13. Комар Ю. М., Шморгун Л. Г., Дубас Р. Г. Теоретико-методологічні основи формування концептуальної атрибутивної моделі творчого управління у сфері праці. *The 5th International scientific and practical conference «Scientific achievements of modern society»* (January 8–10, 2020) Cognium Publishing House, Liverpool, United Kingdom, 2020. С. 593–602.
14. Маркіна І. А. Методологія сучасного управління. Київ : Вища школа, 2001. 311 с.
15. Глосарій (тлумачний словник). *Management.com.ua*. URL : <https://bit.ly/3v16qVu>.
16. Праця. *Академічний тлумачний словник української мови*. URL : <https://bit.ly/3Op00du>.
17. Робітник, працівник. *Словopedia*. URL : <https://bit.ly/3xHmyx8>.
18. Справа. *Академічний тлумачний словник української мови*. URL : <https://bit.ly/3K10v74>.
19. Ділова людина. *Файний блог*. URL : <https://bit.ly/3950e6i>.

Надійшла до редакції 12.11.2022

Yurii KOMAR

Donetsk State University of Management

Rostyslav DUBAS,

Svitlana NESTERENKO

Open International University of Human Development «Ukraine»

Creation of a Five-Level Model of Professional Development Management of a Specialist in the Format of a Decimal Model of Good Human Health Management

The purpose of the study is to create a Five-Level Model of full professional development (PD) management, in the format of a decimal model of management of good human health (GHH) formation. To achieve the determined goal, the concepts of «occupational human health» and «comprehensive professional development» determining full compliance of a person's professional activity with achievements in modern science and practice were defined. This is the highest level of professional development to achieve goals in a certain type of professional activity as a result of fulfilling the professional potential. Thereafter, to meet the objectives of the study, the last tenth letter «T» of the

word «management» was used in the Conceptual decimal model of full innovative GHH management. It represents the highest, tenth level of the professional activity system, consisting of five types: work — labour — business — game — employment. These five types of human professional activity are at the core of the Five-Level Model and are placed at five hierarchical levels, in accordance with their relevance. To create the Five-Level Model, single-type tables were built that summarize the characteristics of each of the five types of professional activity: work — labour — business — game — employment and characteristics of the corresponding subjects. Reasonable conclusions have been drawn for each type of professional activity according to its hierarchical level in the Five-Level Model. This has helped to create the Five-Level Model of comprehensive PD management, in a format of the Conceptual model of full innovative management of GHH formation and determine that the Five-Level Model is a full hierarchical management model consisting of five types of professional activities in precise order according to their relevance: work, labour, business, game, service, which together fully cover the entire professional activity. It is proved that unique properties of the Five-Level Model allow for its regular use for full professional development management in any environment, including Ukrainian society.

Keywords: types of professional activity: work, labour, business, game, employment, five-level model, hierarchy, full management, professional development, decimal management model, good human health.